

Toekomstperspectief jongeren met chronische aandoening vraagt om kansrijke en inclusieve arbeidsmarkt

Ruim 700.000 jongeren (tot 25 jaar) in Nederland groeien op met een chronische aandoening. Jongeren die hun talenten willen ontplooien en, net zoals hun gezonde leeftijdsgenoten, hun eigen weg proberen te vinden op school, in de zorg én naar een baan. Voor hen is dit echter niet zo vanzelfsprekend. Op de arbeidsmarkt lopen zij vaak tegen problemen aan die hen belemmeren een baan te vinden en volwaardig te participeren op de arbeidsmarkt. In 2017 namen jongeren met een beperking (15 tot 25 jaar) fors minder deel aan arbeid dan hun leeftijdsgenoten (34% tegenover 69%).¹ Wij, jongeren van het Jongerenpanel Zorg én Perspectief, denken dat dit anders kan én moet. Jongeren met een chronische aandoening willen graag aan de slag en hebben de arbeidsmarkt veel te bieden. Door niet de beperking maar de kracht van jongeren centraal te stellen groeit hun toekomstperspectief. Daarom pleiten wij voor een kansrijke én inclusieve arbeidsmarkt.

Kansrijke start op de arbeidsmarkt

Jongeren met een chronische aandoening willen na hun schooltijd aan de slag op de arbeidsmarkt. In deze aansluiting van school naar werk kunnen onderwijsinstellingen, gemeenten én bedrijven een belangrijke rol spelen bij het geven van de juiste informatie en de juiste ondersteuning.

Creëer een heldere informatiestroom

Onderwijsinstellingen, werkgevers én jongeren zelf ervaren een gebrek aan informatie door onder meer de versnippering en onheldere informatie op websites van overheidsinstanties. De informatie die aanwezig is, is vervolgens niet toegespitst op jongeren die de stap naar de arbeidsmarkt willen maken. Jongeren weten vaak niet waar zij recht op hebben en scholen en werkgevers weten onvoldoende over de mate van maatwerk dat zij kunnen bieden en wat er aan aanpassingen mogelijk is. Wij vragen dan ook dat scholen aangesproken worden op de ondersteuning die zij jongeren kunnen bieden. Een specialistische loopbaanoriëntatie- en begeleidingsprofessional op school kan jongeren bijvoorbeeld ondersteunen bij het vinden van de juiste stage of baan door diens expertise over het hebben van een chronische aandoening en de impact daarvan op het opleidings- of arbeidsperspectief. Daarnaast kunnen zij jongeren bijvoorbeeld wijzen op instanties die hen helpen een baan te vinden of jongeren ondersteunen bij passende stageplekken. Door een gebrek aan energie, kunnen jongeren met een chronische aandoening vaak niet de voltijd stage in een korte tijdperiode lopen, maar zijn ze gebaat bij de flexibiliteit van een deeltijdstage, waarin zij de werkervaring op kunnen doen voor het succesvol vinden van een baan.

Ook werkgevers moeten elke keer opnieuw het wiel uitvinden bij het creëren van een goede werkplek. Instrumenten, zoals de no-riskpolis, zijn nog onvoldoende bekend en door onnodige ingewikkelde procedures voor bijvoorbeeld de aanvraag van voorzieningen, zien werkgevers ervan af om deze jongeren aan te nemen. Goede informatie over de mogelijkheden biedt bedrijven de kans om ook in deze veelbelovende jongeren, die soms net wat extra ondersteuning nodig hebben, aan te nemen. Het Jongerenpanel vraagt de politiek te investeren in informatievoorziening aan scholen en bedrijven en met hen én ervaringsdeskundigen in gesprek te gaan over een beter arbeidsperspectief.

Investeer in de Transitieroute

Waar jongeren op school ondersteuning krijgen bij het vinden van een passende stageplek, staan zij daar bij de toetreding tot de arbeidsmarkt alleen voor. Met name mbo-studenten met een ondersteuningsbehoefte kunnen hierdoor de overstap onvoldoende maken, met als gevolg dat velen van hen uitvallen. Het Jongerenpanel pleit dan ook voor de Transitieroute, een per student op maat gemaakt plan met afspraken tussen jongeren, mbo-instellingen, bedrijven en gemeenten in de regio, gericht op het halen van een mbo-diploma en het vinden van een stage, een beroepspraktijkvormingsplek of duurzaam werk.² De Transitieroute start een jaar voor het einde van de opleiding en loopt door tot één jaar na het halen van het diploma. Het Jongerenpanel gaat

¹ <https://www.fnozorgvoorkansen.nl/wp-content/uploads/2018/02/Def-versie-FACTSHEET-WERK-FNO-ZeP-VERSIE-5.pdf>

² <https://www.fnozorgvoorkansen.nl/project/jongeren-met-een-beperking-van-opleiding-naar-werk>

graag in gesprek met de minister, mbo-instellingen en bedrijven om de praktijkvoorbeelden van de Transitieroute om te zetten in structurele waarborging.

Volwaardig participeren op een inclusieve arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt met alle regelingen rond de Wajong, loondispensatie en de Participatiewet zorgt voor jongeren met een chronische aandoening voor onzekerheid over hun (financiële) toekomst.

Herleving recht op de Wajong

Sinds 2015 is de instroom van het aantal jongeren dat een beroep op de Wajong kan doen sterk gedaald. Bovendien verliezen jongeren met een chronische aandoening, zodra zij gaan werken, het recht op de Wajong. Dit heeft een grote impact en zorgt voor risicomijding in de stap naar de arbeidsmarkt. Een chronische aandoening gaat vaak gepaard met goede, minder goede en ook slechte periodes. Als jongeren aan de slag willen gaan, maar het werk niet meer vol kunnen houden, hebben zij hun recht op Wajong verspeeld en verliezen ze hun vangnet. Wij pleiten dan ook voor een herleving van het recht op de Wajong voor jongeren, die na hun inzet op de arbeidsmarkt toch moeten concluderen dat het werken te zwaar is.

Aanpassing loondispensatie voor volwaardig werknemerschap

Jongeren die buiten de Wajong vallen, maar niet het minimumloon kunnen verdienen, maken met de nieuwe plannen van het kabinet aanspraak op loondispensatie. Het Jongerenpanel maakt zich zorgen over loondispensatie, omdat jongeren met een chronische aandoening hierdoor onder het minimumloon uitbetaald kunnen krijgen en minder rechten en zekerheden hebben dan andere werknemers. Zij bouwen niet alleen minder pensioen op, krijgen lagere uitkeringen bij werkloosheid (WW) en arbeidsongeschiktheid (WIA); ook de administratieve rekening wordt bij de jongeren gelegd. Dit maakt jongeren niet krachtiger, maar kwetsbaar. Anthony (24): *“Ik ga met enorm veel plezier naar werk. Door de plannen voor loondispensatie wordt dit gevoel de grond in gestampt. Datgeen waarvoor je werkt, een bestaan, wordt je afgepakt. Ik voel me kwetsbaar, want we bouwen niks op voor de toekomst.”* Het Jongerenpanel pleit voor aanpassing van de plannen van loondispensatie en voor een arbeidsmarkt met gelijke waardering, rechten en beloning.

Stop verdringing door de Participatiewet

Wanneer jongeren met een chronische aandoening wel het minimumloon kunnen verdienen, vallen zij buiten de banenafspraken. Dit kan ertoe leiden dat jongeren met een chronische aandoening een baan niet krijgen, of hun baan verliezen, omdat werkgevers liever iemand uit de banenafpraak in dienst nemen om aan het quotum te kunnen voldoen. Voor jongeren die een hbo of universitaire opleiding hebben gevolgd is het verder binnen de banenafpraak moeilijk een baan te vinden op niveau. Het Jongerenpanel vraagt daarom inzichtelijk te maken hoeveel jongeren geen baan kunnen vinden door verdringing in de Participatiewet en hoeveel jongeren binnen de banenafpraak geen baan op niveau kunnen vinden en zo nodig maatregelen te nemen.

Investeer in kracht

Danny viel, toen hij op zijn 24^e hoorde dat hij MS had, overal tussen wal en schip. Te oud voor de Wajong, te kort arbeidsverleden voor de WW en geen recht op de bijstand omdat hij thuis woont. Na jaren van onzekerheid investeert een bedrijf in de Amsterdamse haven in zijn kracht en biedt Danny een jaarcontract aan. Danny: *“Ik kreeg ineens zoveel zelfvertrouwen, zekerheid en rust. Voor iemand met een beperking is dat echt geweldig!”* Het Jongerenpanel pleit voor een kansrijke en inclusieve arbeidsmarkt voor jongeren met een chronische aandoening. Zodat alle jongeren met zelfvertrouwen, zekerheid en rust de stap naar de arbeidsmarkt kunnen zetten.

Het Jongerenpanel Zorg én Perspectief: Amy, Bente, Cynthia, Danique, Eline, Femke, Jelmer, Jet, Jorik, Kayleigh, Lauren, Lisa, Manon, Max, Michiel, Myrthe, Noor, Mathijs, Rebecca, Rik, Robin, Sanne, Tim en Wen Xi

Het Jongerenpanel van het programma Zorg én Perspectief van FNO bestaat uit een twintigtal jongeren met verschillende chronische aandoeningen (zoals reuma, Cerebrale Parese en taaislijmziekte). Wij zetten ons in om het verschil in maatschappelijk perspectief te verkleinen tussen jongeren met een chronische aandoening en hun gezonde leeftijdsgenoten. Ruim 700.000 jongeren (tot 25 jaar) in Nederland groeien op met een chronische aandoening.